

QUYỀN ĐÀN HẠCH (IMPEACHMENT)

Le Phan

Trước khi bước vào nghiệp báo chí, tôi học chính trị học. Thời tôi đi học chính trị học, vào những năm của thập niên 1960, khi đe dọa của các chế độ độc tài toàn trị, từ Đức Quốc xã của Hitler đến các chế độ Cộng Sản của Stalin và Mao, đang là một mối lo thật sự.

Lúc đó tôi có một giáo sư rất thú vị. Ông tốt nghiệp trường luật ở Viện Đại Học Charles ở nơi lúc đó còn là Tiệp Khắc dưới chế độ Cộng Sản. Khi ra trường ông vào làm việc cho văn phòng công tố. Bất mãn trước những việc phải làm, ông đã bỏ trốn khỏi nước chạy sang Pháp. Ở Pháp ông vào học ở trường Sorbonne của Viện Đại Học Paris, cũng học luật nhưng lần này là luật pháp dân chủ kiểu Pháp. Rồi ông rời Pháp đi sang Hoa Kỳ và vào học chính trị học ở Viện Đại Học Columbia. Tôi học ông môn Chế Độ Toàn Trị và Dân Chủ (Totalitarianism and Democracy). Chính ông thường bảo ông thuộc loại người Âu Châu không nói tiếng nào đúng giọng cả vì cuộc sống lang thang qua quá nhiều quốc gia. Mà quả thật, ông nói tiếng Anh giọng Đức, và thường bảo với chúng tôi là ông nói tiếng Đức giọng Áo và tiếng Áo giọng Đức. Ông cũng có lối diễn tả chính trị rất lừng lừng. Khi tả lại lối bỏ phiếu ở một Quốc Hội Cộng Sản, ông bảo, “Họ đâu có bỏ phiếu. Họ tập thể dục. Một hai ba, giơ tay lên. Một hai ba, bỏ tay xuống.” Lũ học trò chỉ còn biết ôm bụng cười.

Sở dĩ tôi dài dòng về giáo sư của tôi vì tôi nhớ ông trong giai đoạn chính trị hiện tại ở Hoa Kỳ. Ông là một người đặt trọn niềm tin vào nền dân chủ Hoa Kỳ. Vốn mới thoát ra khỏi Âu Châu, một Âu Châu đã chứng kiến nền dân chủ Weimar của Đức tự tử khi bầu lên Hitler làm thủ tướng, ông thán phục điều mà ông gọi là thiên tài cũng như tinh thần thực tế của các vị cha già dân tộc Hoa Kỳ.

Có một lần ông bàn về một cơ chế mà ông coi rất là quan trọng của nền dân chủ Hoa Kỳ, đó là quyền của Quốc Hội đàn hạch và cách chức tổng thống. Thời thập niên 1960 chưa có Watergate cũng như chưa có Lewinsky, nên chuyện impeachment là một chuyện lý thuyết.

Ông chỉ ra điều mà ông bảo tối quan trọng là mục tiêu của impeachment không phải là trừng phạt mà là ngăn ngừa. Mục tiêu của impeachment không phải là để trả thù. Nó là để bảo vệ công chúng cho những hành động bất cần hay vi phạm trong tương lai. Hiến Pháp Hoa Kỳ, ông chỉ ra, áp dụng việc đàn hạch tổng thống cho “phản quốc, hối lộ và những hành vi trọng tội khác và những khinh tội.” (nguyên văn ‘high Crimes and Misdemeanors’) Khinh tội đây là chữ tôi dùng để dịch chữ “misdemeanours”

trong Hiến Pháp. “Khinh tội” ở đây không phải là muốn nói đến những tội vặt như trộm cắp, gây rối trật tự, bởi nếu nó có nghĩa như vậy, đàn hạch sẽ có thể dùng cho những việc quá nhỏ mọn, rõ ràng không phải ý định của các vị thảo ra Hiến Pháp.

Như Giáo Sư Greg Weiner, một giáo sư chính trị học ở Assumption College, cũng đã giải thích, tội danh này phải hiểu theo thời đại của nó, khi các cha già dân tộc viết ra Hiến Pháp. Khi George Mason viết lên những tội có thể bị đàn hạch, ông muốn rằng một tổng thống có thể bị đàn hạch không những chỉ cho những trọng tội như phản quốc hay tham nhũng, nhưng còn vì những điều mà ông gọi là “maladministration,” xin tạm dịch là “cai trị dở.” Ông James Madison, vốn cùng là tác giả của Hiến Pháp, đã không đồng ý vì chữ này quá mơ hồ, thành ra ông Mason mới thay thế bằng “trọng tội và khinh tội.” Và muốn hiểu rõ nghĩa của cụm từ đó thì chúng ta phải trở lại nhà luật gia lừng danh của Anh Quốc William Blackstone, vốn là một nhân vật được các vị cha già dân tộc Hoa Kỳ sùng kính. Theo Blackstone, “khinh tội” còn có nghĩa là “cai trị xấu của những kẻ giữ chức vị cao.”

Hiểu như vậy, theo Giáo Sư Weiner, vấn đề để quyết định xem liệu ông Trump có bị đàn hạch hay không ít liên hệ đến chuyện đã xảy ra ở văn phòng bầu dục giữa ông và ông Comey hơn là những diễn biến đó nói gì về chuyện sẽ xảy ra ở những văn phòng tương tự trong tương lai.

Mục đích của Mason là muốn ấn định một “tội chính trị,” một điều mà Alexander Hamilton đã công nhận trong những trang của Federalist Papers, vốn nói là đàn hạch áp dụng cho những tội “có bản chất mà có thể với một cá tính có thể gọi là chính trị, nhưng chúng chính ra chỉ những thiệt hại tạo nên cho chính xã hội.”

Khi các vị cha già dân tộc Hoa Kỳ định nghĩa nạn nhân là “chính xã hội” thì nó cũng định nghĩa tội ác. Ông Hamilton viết, “Ông Madison nghĩ là không thể nào không có một điều khoản được đặt ra để bảo vệ cộng đồng chống lại bất lực, lơ đãng hay bội tín của vị tổng thống.”

Bản chất chính trị của quyền đàn hạch tuy vậy không có nghĩa nó chỉ là một sự tranh quyền. Nó lại càng không thể là lập lại những tranh cãi bầu cử. Thay vì vậy, mục đích của nó là để “bảo vệ cộng đồng” thay vì trừng phạt một cá nhân.

Quyền đàn hạch trên căn bản nhằm ngăn ngừa phạm pháp chứ không phải để trừng phạt, tất nhiên chỉ được sử dụng khi có một vụ phạm pháp. Hành động phạm pháp đó chỉ là một dấu hiệu cho thấy trong tương lai người khác cũng có thể phạm tội đó. Đàn hạch không có mục đích làm nhục một tổng thống hay cách chức ông ta. Nó nhằm bảo vệ xã hội, không cho các vị tổng thống tương lai phạm tội hay lơ là trong nhiệm vụ.

Và giáo sư của tôi cũng như Giáo Sư Weiner giải thích, theo ý nghĩa này, không cần thiết là liệu Tổng Thống Trump có rõ ràng có ý định cản trở pháp lý khi ông được nói là tìm cách thúc đẩy ông Comey. Điều mà Quốc Hội phải quyết định là mức độ tin tưởng liệu ông Trump có thể tin được không vì phạm quyền lực một cách tương tự nếu ông tiếp tục cầm quyền. Về mặt khác, không có nghi ngờ gì là ông không phạm tội khi ông tiết lộ bí mật quốc gia cho đại sứ Nga. Nhưng việc đó cũng không phải là câu hỏi mà một vụ đàn hạch đặt ra. Vấn đề là liệu cộng đồng của ông Madison và xã hội của ông Hamilton có cần được bảo vệ chống lại những hành vi như vậy trong tương lai hay không.

Và dĩ nhiên tổng thống có thể thay đổi. Xin đan cử trường hợp của Tổng Thống Ronald Reagan và vụ Iran-contra. Vụ scandal này đã suýt làm tiêu tan sự nghiệp của Tổng Thống Reagan, và có thể dẫn đến ông bị đàn hạch. Nhưng sau khi tiết lộ là nhân viên an ninh quốc gia của tổng thống đã đổi vũ khí để lấy con tin bị giam giữ bởi Iran và chuyển tiền cho các tay du kích contras ở Nicaragua, Tổng Thống Reagan đã dọn dẹp nhà cửa và đồng ý cải tổ sự kiểm soát các chiến dịch mật. Sau đó không những ông không bị đàn hạch mà trở thành một trong những tổng thống đáng kính nể nhất của Hoa Kỳ.

Điều đáng nói ở đây, trở lại với vị giáo sư người Mỹ gốc Tiệp của tôi, là các vị cha già dân tộc Hoa Kỳ đã nghĩ rất sâu và rất chín chắn về mọi sự có thể gây hại cho nền Cộng Hòa và cho các công dân của nền Cộng Hòa đó.

Cũng xin thêm, thập niên 1960 vừa qua khỏi cơn ác mộng của Thượng Nghị Sĩ Joe McCarthy và chiến dịch truy nã Cộng Sản vốn trở thành một cuộc săn đuổi không phải những người Cộng Sản mà là chụp mũ cho tất cả những người Mỹ nào không đồng ý với ông là Cộng Sản. Nhưng giáo sư của tôi đã chỉ ra là ngay cả đến ông McCarthy sau cùng cũng đã bị Thượng Viện lên án (censure) và mất quyền.

Nói cho cùng, điều mà tôi tự nhiên được nhắc nhở là sở dĩ nền Cộng Hòa Hoa Kỳ có thể tồn tại đến ngày nay là vì những cha già dân tộc đã tạo cho nó những cơ chế để bảo vệ. Chính vì vậy mà chúng ta mới có việc chỉ định một công tố viên đặc biệt để điều tra về vụ Nga và ban vận động của Tổng Thống Trump.

Ông thầy của tôi có lần bảo, “Cứ thử nghĩ như các vị cha già dân tộc Hoa Kỳ. Khi họ viết ra Hiến Pháp, thế giới chỉ có một hình thức cai trị tức là một ông hay bà vua. Họ đã dựng nên một nhà vua được dân bầu lên. Nhưng cũng vì biết là nhà vua có thể lạm quyền, họ đặt ra những định chế để chế ngự, canh phòng lẫn nhau, cho không ai có thể lạm quyền được.”

Ông giáo sư của tôi chỉ có một điều lo ngại, nhưng không phải lo ngại cho nền Cộng Hòa Hoa Kỳ mà là cho thế giới. Ông bảo khi viết ra Hiến Pháp, Hoa Kỳ lúc đó chưa

phải là một cường quốc, nên các vị cha già dân tộc đã để toàn quyền ngoại giao cho tổng thống.